Ministerie van Justitie en Veiligheid

Minister van Justitie en Veiligheid
Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Directoraat-Generaal Migratie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
13 februari 2024

Ons kenmerk
5238554

nota

Beslisnota bij Kamerbrief inzake de reactie op informatieverzoek van het lid Podt

1. Aanleiding

Tijdens de voortzetting van het wetgevingsoverleg over het Begrotingsdeel asiel en migratie van 12 februari jl. heeft het lid Podt (D66) een informatieverzoek ingediend n.a.v. berichtgeving in NRC[1] over de Coördinator Nationale Aanpak Overlast. Dit informatieverzoek is doorgeleid naar de minister van Justitie en Veiligheid. De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft toegezegd binnen twee weken een brief te sturen.

2. Geadviseerd besluit

U wordt om akkoord gevraagd om de reactie met de bijgevoegde stukken naar de Kamer te sturen.

3. Kernpunten

Het lid Podt verzoekt om een brief van de minister van Justitie en Veiligheid met:

- *daarin de documenten over de pilot die in het NRC-artikel genoemd worden*
- *mandaat en taakomschrijving Coördinator Nationale Aanpak Overlast (CNAO)*
- *ambtelijke adviezen en beslisnota's over aanbesteding van 3 miljoen*
- *gedetailleerde informatie over de overige 12 miljoen en onderliggende aanbestedingen*
- *en communicatie tussen ministerie, CNAO, COA, IND, OM en politie hierover*.*

*: Als begrepen: in het licht van het hiervoor gevraagde, dus opdracht, financiering en aanbesteding.

Dit verzoek is derhalve opgevat als een verzoek op grond van artikel 68 Grondwet. In dit kader is een selectie van documenten gemaakt die tegemoetkomt aan de informatiebehoefte. In de documenten zijn persoonsgegevens onleesbaar gemaakt, evenals informatie die buiten de reikwijdte van het verzoek valt. Ook zijn in een gering aantal documenten bedragen gelakt (uurtarieven; totaalbedragen zijn leesbaar gelaten) met het oog op de bescherming van het belang van de Staat.

[1] https://www.nrc.nl/nieuws/2024/02/09/minister-yesilgoz-zocht-met-schaduwteam-voor-asielaanpak-bewust-de-randen-van-de-wet-op-a4189649

De gevraagde documenten over de pilot betreffen de pilot procesoptimalisatie in Ter Apel. In het NRC-artikel lopen de lijnen over de pilot procesoptimalisatie en de procesbeschikbaarheidslocatie door elkaar waarmee de onjuiste indruk wordt gewekt dat het hier dezelfde pilot betreft. Het onderscheid tussen de pilot procesoptimalisatie en de procesbeschikbaarheidslocatie wordt in uw reactie daarom nadrukkelijk onderscheiden.
De relevante stukken hieromtrent worden als bijlagen met de brief verstuurd. In de bijgevoegde stukken zijn de namen van betrokken personen om privacy redenen gelakt met uitzondering voor de persoon van de Coördinator Nationale Aanpak Overlast. Dit mede gelet op het feit dat hij hierover zelf de publiciteit heeft gezocht. Uit de documenten komt een beeld naar voren dat met het beeld dat uit het artikel in NRC naar voren komt, niet overeenkomt en deels rechtzet.

Aanvullend gaat u in uw reactie in op de vragen die het lid Podt heeft gesteld (zie toelichting).

In de kern is uw reactie:

- De aanstelling van de Coördinator moet worden begrepen in de context van de onhoudbare situatie in de migratieketen van de zomer van 2022 en de dringende noodzaak om acute maatregelen te maken. Als onderdeel van de bestuurlijke afspraken van 26 augustus 2022 tussen het kabinet, de VNG, IPO en het Veiligheidsberaad van 26 augustus 2022[2] zijn afspraken vastgelegd die zien op afspraken m.b.t. de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke aanpak van overlastgevende asielzoekers. Voor deze versterkte aanpak van overlast is structureel budget toegekend. In die context is in september 2022 de Coördinator Nationale Aanpak Overlast aangesteld.
- Over de aanstelling en uitvoering van de Coördinator en zijn projectteam heeft u de Tweede Kamer periodiek geïnformeerd.
- De suggestie dat door de Coördinator in naam van de minister druk is uitgeoefend op politie en Openbaar Ministerie doet geen recht aan de bestaande gezagslijnen waarbinnen de Coördinator altijd heeft geopereerd en processen van ambtelijke besluitvorming waarbinnen de maatregelen die voortkomen uit de aanpak van de Coördinator uiteindelijk moesten worden vastgesteld.
- Voor een zuiver begrip van de opdracht van de Coördinator is het wenselijk om de pilot procesoptimalisatie en de procesbeschikbaarheidslocatie van elkaar te onderscheiden. De procesbeschikbaarheidslocatie is geen onderdeel van de opdracht van de Coördinator geweest. Deze bijzondere modaliteit was geen onderdeel van zijn opdracht en al geruime tijd voor de aanstelling van de Coördinator in ontwikkeling.[3]
- Etnisch profileren is voor zowel de pilot procesoptimalisatie en de procesbeschikbaarheidslocatie nadrukkelijk niet aan de orde. Dit is ook duidelijk vastgesteld in overleg tussen het departement en de leiding van de politie.
- Een vreemdeling komt in aanmerking voor de pilot procesoptimalisatie op basis van signalen van overlastgevend gedrag. De kern van de werkmethode van de pilot procesoptimalisatie is dus: binnen het bestaande recht de procedures versnellen.

[2] Kamerstuk 19 637, nr. 2992.
[3] Kamerstuk 19 637, nr. 2908.

- Een vreemdeling komt in aanmerking voor plaatsing op de procesbeschikbaarheidslocatie als zijn asielaanvraag als kansarm wordt aangemerkt. In verband met de huidige beperkte capaciteit op de pbl worden asielzoekers met een kansarme aanvraag én overlastgevend gedrag geprioriteerd.
- Bij het verbeteren van de strafrechtelijke aanpak van overlastgevende asielzoekers die misdrijven plegen door het OM is geen sprake geweest van inmenging door het ministerie van Justitie en Veiligheid of de Coördinator. Het OM heeft de CNAO hierover in periodieke overleggen enkel geïnformeerd.

4. Toelichting

In aanvulling op het informatieverzoek heeft het lid Podt de volgende vragen gesteld:

- *Klopt het nou dat de Coördinator Nationale Aanpak Overlast een beveiligingsbedrijf van een oude bekende inhuurde voor 3 miljoen euro zonder wettelijke aanbesteding?*
- *Vindt de staatssecretaris dat integer is gehandeld?*
- *Loopt er inmiddels een aanbesteding? Liggen er offertes?*
- *Wat betekent dat voor de 3 miljoen?*
- *Heeft de minister dan wel de Coördinator om overplaatsing van de politiecommissaris gevraagd?*
- *Is de staatssecretaris bekend met zorgen van het Openbaar Ministerie over politieke inmenging?*
- *Hoe reageert de staatssecretaris daarop?*
- *Wat vindt de staatssecretaris ervan dat Coördinator in naam van de minister politie en het Openbaar Ministerie onder druk heeft gezet?*
- *Klopt het dat iemand uit de procedure pbl is gezet omdat iemand honger had en brood ging kopen in het dorp?*

In uw reactie geeft u samenvattend aan dat:

- Door de niet-voorzienbare operationele noodzaak om in de zomer van 2022 overlast aan te pakken, is afweken van de reguliere aanbestedingsprocedures;
- Er is gekozen voor Snel Beveiliging Nodig omdat dit bedrijf al ervaring met dezelfde doelgroep en problematiek heeft opgedaan in de gemeente Amsterdam. Het personeel van SBN beschikt over de benodigde sociale vaardigheden, culturele kennis en ervaring met de streetwise aanpak en disciplines. Er is een speciale werkmethode ontwikkeld voor de doelgroep overlastgevende asielzoekers, waarbij met name wordt ingezet op preventie;
- In november 2023 is gestart met een aanbestedingsprocedure, op korte termijn wordt openstelling en daarmee offertes verwacht;
- Door de minister of Coördinator niet om overplaatsing van de politiecommissaris is gevraagd en dat er geen politieke inmenging heeft plaatsgevonden;
- Voor zover de indruk bestaat dat de Coördinator in de uitvoering daarvan oneigenlijk druk heeft uitgeoefend op politie en het Openbaar Ministerie geldt onverminderd dat van een dergelijk mandaat geen sprake was en de voorgestelde aanpak van de Coördinator altijd onderdeel heeft uitgemaakt van de ambtelijke besluitvorming. Uit de bijgevoegde stukken blijkt genoegzaam dat van ministeriele druk op de ambtelijke besluitvorming van de aanpak geen sprake is geweest;

- Dat op individuele pbl-casuïstiek niet kan worden ingegaan maar dat alle maaltijden en verzorgingsproducten in natura worden verstrekt.

4.1 Politieke context

De aanpak van overlastgevend en crimineel gedrag door asielzoekers is één van de prioriteiten van dit kabinet. Daarom is de inzet hierop ook onderdeel van de bestuurlijke afspraken tussen het kabinet, de VNG, IPO en het Veiligheidsberaad van 26 augustus 2022[4]. In die afspraken is vastgelegd dat het Rijk een project gestart is om de dossieropbouw van overlastgevers te realiseren in het kader van de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke aanpak, en ook voor het realiseren van een of meer procesbeschikbaarheidslocaties. Voor deze versterkte aanpak van overlast is structureel budget toegekend. In die context is in september 2022 de Coördinator Nationale Aanpak Overlast aangesteld.

De Tweede Kamer is over de aanstelling van de Coördinator en de formatie van zijn projectteam geïnformeerd bij brief van 16 september 2022.[5] Over de voortgang en resultaten van zijn opdracht is de Tweede Kamer vervolgens periodiek geïnformeerd bij brieven van 16 september 2022[6], 24 november 2022[7], 9 mei 2023[8] en 10 november 2023[9] en in de beantwoording van vragen over het Jaarverslag 2022 Slotwet.

Op 21 december 2023 heeft de ChristenUnie een motie ingediend de procesoptimalisatie structureel in te voeren en waar mogelijk en noodzakelijk toe te passen op andere locaties waar problematiek met overlastgevers speelt. De leden van de fracties van de SP, GroenLinks-PvdA, Volt, DENK, de PvdD, D66, de ChristenUnie, de VVD, de SGP, het CDA, Nieuw Sociaal Contract, de PVV, FVD en BBB hebben voor deze motie hebben gestemd.[10]

4.2 Financiële overwegingen

De uitgaven met betrekking tot de opdrachten van de Coördinator zijn gedaan in 2023. De verantwoording is meegenomen in het jaarverslag van 2023, dat deze week wordt aangeleverd bij het ministerie van Financiën. De Tweede Kamer zal dit overzicht op de derde dinsdag van mei 2024 ontvangen. De Rekenkamer zal op de jaarlijkse Verantwoordingsdag oordelen of deze uitgaven zinnig, zorgvuldig en zuinig zijn gedaan.

Na afronding van de opdracht van de Coördinator in september 2023 is besloten om de inzet van toezichtsteams door te ontwikkelen naar een structureel beleidsinstrument. Hiervoor is in november 2023 gestart met een aanbestedingsprocedure. Op dit moment liggen er nog geen offertes.

4.3 Juridische overwegingen

Bij de rechtbank Groningen dient zaak waarin de plaatsing in de PBL van een individuele vreemdeling ter discussie staat. Als de uitspraak ongunstig en algemeen geformuleerd is, kan dat natuurlijk doorwerken in andere zaken. Dat

[4] Kamerstuk 19 637, nr. 2992.
[5] Kamerstuk 19 637, nr. 2986
[6] Kamerstuk 19 637, nr. 2986.
[7] Kamerstuk 19 637, nr. 3010.
[8] Kamerstuk 19 637, nr. 3104.
[9] Kamerstuk 19 637, nr. 3175.
[10] Kamerstuk 19637, nr. 3194.

zal afhangen van de formulering van de uitspraak. De zaak is ter zitting behandeld, en de rechter heeft aangegeven dat hij verwacht voor 2 maart uitspraak te doen.

4.4 Krachtenveld

De reactie is op ambtelijk niveau afgestemd met COA, IND, DT&V, de Coördinator Nationale Aanpak Overlast, ketenmariniers, politie en Openbaar Ministerie.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.